

edicions
bromera *

Mercè Company

La veu

Capítol primer

Fa un dia esplèndid, amb un cel tan blau que gairebé resulta ofensiu per als qui, avui, diumenge 8 d'octubre del 89, s'han de quedar a casa per fer el dinar, pintar la cuina... O per als que estan encauats com els pastissers, els conductors del metro i d'altres, que han de treballar els dies de festa i s'han d'aguantar perquè la feina és la feina, ja se sap. Però aquest no és el cas d'aquests quatre estudiants, dos nois i dues noies, que semblen contents i bastant despistats perquè, en sortir de l'estació de metro del Poblenou, exclamen quasi alhora:

—Òndia! On som?

—A la quinta força!

—Tu! Vols dir que saps on vas?

—Que potser ens hem equivocat de parada?

—Preguntem-ho a aquell home.

Tots quatre troten àgilment cap a un home gran que, amb el diari sota el braç, espera pacientment que el semàfor es posi verd.

—Perdoni. Que és per aquí, el Cementiri Vell?

L'ancià tomba el cap i respon:

—Us queda un pèl lluny, minyons. Mireu, agafeu aquell carrer, el veieu? És el carrer Taulat. Seguiu-lo recte. A la banda de mar trobareu una paret força alta, tombeu la cantonada i ja hi sereu.

—Gràcies!

—Bon dia!

—Adéu-siau!

Un cementiri vist a la llum del sol, no ofereix la mateixa impressió que si es retalla contra un cel ombrívol i cobert de núvols amenaçadors. Probablement és per aquesta causa que en les pel·lícules de terror, si el temps no hi ajuda, s'hi ha d'esmerçar gran quantitat d'efectes especials per aconseguir l'impacte desitjat.

Però el cementiri de l'Est, o el Vell, com és més conegut pels barcelonins, s'escapa d'aquesta norma. Malgrat que el sol l'il·lumini per totes bandes, el seu aspecte és tan tètric que seria una gentilesa, per part de l'ajuntament, de posar un rètol a la porta amb aquest enunciat: «La visió d'aquest lloc pot ferir la sensibilitat del visitant».

El jardí ampli i ben conservat que hi ha a l'entrada, no és indicatiu del que es troba un cop traspassada la gran porta de ferro rovellat. El jardí, habilitat en part com a aparcament per als cotxes, és fins i tot tan acollidor i tan asolellat, que més d'un avi l'aprofita per prendre-hi el sol mentre vigila les evolucions que fa la néta dalt la bicicleta.

Aquesta impressió, càlida, és la que reben els quatre amics en arribar-hi.

—Oh! Que maco! —exclama la Gisela Asensio—. Si sembla el jardí d'un hotel!

—Els morts deuen venir-hi a prendre la fresca —riu el Jordi Boldú.

—També hi tenen dret, pobres! Tot el dia ficats dintre els nínxols! Quin avorriment! —afegeix l'Oriol Mir.

—Mira que sou fastigosos, eh? —exclama la Núria Palmieri—. Ai, encara no sé com m'heu convençut de venir!

—Perquè la Gisela és molt convincent —apunta el Jordi—. Jo volia anar a veure el partit d'hoquei del meu germà, i ja veus on sóc.

—No hauríeu pas volgut que vinguéssis sola, oi? —diu la Gisela fent anar els cabells cap a l'altra banda, amb un moviment ràpid de la mà.

—És que són ganes, de venir aquí en un diumenge tan maco com el d'avui! No t'escoltaré més —rondina la Núria.

—Mentidera! Si et mors de ganes de veure'l! —li respon l'amiga.

Han traspasat la porta gran. Entre aquesta i la més petita que dona pas al recinte, a mà esquerra hi ha les oficines, i a la dreta, els lavabos.

—Però ja saps on vas? —li pregunta l'Oriol, veient com la Gisela camina decidida davant el grup.

La noia s'atura, obre la bossa que duu penjada a l'espatlla, en treu una mena de llibreta de tapes dures de color lila i la hi ensenya.

—I tant! No tenim pèrdua! Aquí, al títol de propietat del nínxol, ho diu. —I llegeix les dades en veu alta.

Han traspasat la segona porta. Ja són dintre el recinte. En un silenci sobtat, els quatre amics miren al seu entorn. Els ha sorprès la distribució de l'espai i dels blocs. Davant d'ells s'obre un passadís, tan ample, que més aviat sembla una avinguda i que, pel que sembla, és llarguíssim. En perpendicular, una altra avinguda va de l'esquerra a la dreta; ells són a l'inici d'aquesta mena de «T».

—Ostres! —fa el Jordi Boldú—. Sembla una ciutat. No ho veieu? És com els carrers i les cases. Que geomètric!

—Però sense ni un arbre! I que tronat! —afegeix l'Oriol—. Això sembla de l'any mil abans dels romans.

Han enfilat el passadís central i caminen lentament, tot mirant al seu entorn amb sorpresa i curiositat. Les parets dels blocs, les cornises i el contorn dels nínxols semblen haver estat sotmesos a l'atac furibund de rates devoradores de pedra, que l'han rosegada a pler fins a deixar-hi ben marcats els senyals de les seves incisives. En molts nínxols, les làpides són només una mà de ciment on es llegeix, amb prou feines, el nom o les inicials de qui n'és el propietari, o del difunt que hi ha enterrat. En d'altres, una peça de marbre, també bruta i deixada, ocupa aquest lloc. Només, de tant en tant, escadusserament, aquí i allà, es veuen nínxols amb el marbre i la porteta de vidre de protecció, nous de trinca.

—Però, heu vist que rònc? —L'Oriol no se'n sap avenir—. Si sembla que tot hagi de caure a trossos! Quin fàstic!

La Gisela s'ha aturat davant d'un nínxol que, pel seu aspecte, sembla totalment abandonat.

—Ei, mireu què diu aquí!

Tots llegeixen: «*En recuerdo de mi amado hijo que murió a los 24 años de edad. R.I.P. 1827*».

—Bufa! Del mil vuit-cents! Del segle passat! És clar que està abandonat! Si ja no deu quedar ningú de la seva família! —fa la Núria, que sembla que vagi encongint-se per moments.

—És que aquest cementiri és molt antic, per això en diuen «el Vell» —diu la Gisela reprenent el camí—. La meva mare m'ha explicat que, quan el van construir, això

era els afores de Barcelona; d'aquí que estigui tan lluny del centre de la ciutat. També m'ha explicat que va haver-hi una epidèmia de grip, per la qual es va morir la meitat de la població i que va ser enterrada aquí.

—També és mala sort, palmar-la per una grip! Que vulgars! —se'n riu l'Oriol.

—És que abans, la gent la palmava per qualsevol bajanada! —riu també el Jordi.

Aproximadament a la meitat del bloc, hi ha una obertura en forma d'arcada que permet accedir a una illa interior que té les mateixes característiques de construcció. És a dir: és un passadís perfectament rectangular amb un bloc de nínxols a banda i banda.

—Ep! Anem per aquí? —proposa la Gisela—. Em sembla que aquesta és l'illa que busquem.

Trenquen per aquesta banda i continuen caminant, baidant i rient.

* * *

El solet d'aquest diumenge d'octubre, també entra per la galeria d'aquest pis situat a prop del passeig de Joan Maragall. El Miquel Sierra ha obert la finestra de bat a bat i s'hi aboca. Contempla el pati interior, no gaire gran, que dona al darrere de la fàbrica de l'altra banda. Després, es tomba per respondre al que li pregunta la seva germana, la Joa.

—Bé, què et sembla?

El Miquel Sierra, un xicotàs de trenta-dos anys, alt, quadrat d'espatlles i de moviments lents i un xic matussers, es frega les mans, com si temés haver-se-les embrutades, i reconeix:

—No està malament... De fet, per a tu sola, ja en tens prou.

La Joa repassa amb els ulls la peça quadrada que correspon, teòricament, al menjador. Sí, no està gens malament.

—No cal ni pintar-lo ni comprar mobles —afegeix el germà—. Encara que... T'agrada el paper de la paret? És molt antiquat i...

—No t'agrada gaire que hagi pres aquesta decisió, oi? —el talla la noia.

El Miquel alça les celles, com si s'hagués vist enxampat de sobte, i sospira. S'acosta a la taula, i seu en una de les quatre cadires que l'envolten.

—No gaire —confessa—. M'estimava més que visquessis amb la tia Narcisa. Estava més tranquil.

—De què tens por? —La Joa s'ha assegut davant seu.

El Miquel la mira i no pot evitar sentir-se entredit. La seva germaneta s'ha fet gran. Ja és una dona. Però és tan jove, encara! I en una ciutat com Barcelona, hi ha tants perills per a una noia de la seva edat...!

L'home es passa la mà per la cara. Té els cabells molt foscos i una mica arrissats, i els duu curts i ben pentinats amb clenxa. Malgrat posseir unes faccions simètriques i agradables, i uns ulls d'un blau intens envoltats d'unes pestanyes llargues i fosques, té un cert aire vulgar, que ni l'elegant vestit que duu, de tela bona, prou que es nota, aconsegueix millorar. La Joa, però, és ben diferent. Alta i morena com el germà, a més d'atractiva, té aquell toc de distinció que no es compra enlloc. Els cabells, molt llargs i molt ondulats, li emmarquen bé la cara. Però no són els ulls, d'un gris perlat («Són els ulls de ta mare», li deien de petita), el que crida l'atenció del seu aspecte, sinó

la forma de parpellejar, que és lenta i reposada, com si necessités meditar cada paraula, cada concepte.

—Digues, de què tens por? —repeteix la noia.

—No és por, nena, és... Bé, sí, d'acord. És por. No-més tens disset anys i.... Bé, espero que tindràs seny.

La Joa enceta un somriure. Té els llavis ben formats i un xic molsuts.

—Em portaré molt bé —diu en un to pretesament aviciat—. Faré bondat i aniré a dormir d'hora.

El Miquel s'inclina una mica endavant. I un xic amoïnàt, diu:

—Però si tens cap problema, fes-m'ho saber. D'acord?

Ara la noia riu i, fingint despreocupació, pregunta:

—Quin problema vols que tingui?

—Poc que ho sé! Jo només vull que estiguis bé i que no pensis en...

S'incorpora, canvia el to de veu.

—Bé, ara parlem de coses pràctiques. Dius que aquest pis et costa trenta-cinc mil de lloguer, oi?

La Joa s'ha estremit. Sempre hi ha *allò* surant entre ells dos. Fins quan? No ho podran oblidar mai? Fa un esforç i respon el més naturalment possible:

—Sí. Tot inclòs. Però jo en puc pagar ben bé la meitat; per tant, per a tu serà el mateix que si visqués amb la tia.

El Miquel fa un gest d'estranyesa:

—Però, tant guanyes, passant treballs a màquina?

—Sí. Sóc ràpida.

El germà mou el cap i, mecànicament, s'endú la mà a la butxaca de dalt de l'americana on duu la cartera, i clavant-li un parell de copets, assegura:

—De totes maneres, cada mes t'ingressaré a la llibreta de la Caixa quaranta mil pessetes. No vull que et falti res.

La Joa allarga la mà per damunt la taula i agafa la del seu germà. I la hi estreny amb tendresa.

—Em tens massa consentida, Quel. Mai no creixeré, si em continues tractant com a una nena.

El Miquel riu una mica avergonyit.

—No et facis il·lusions —murmura—. Encara ets una nena!

* * *

—Voleu dir que no ens hem perdut? —fa la Núria amb la veu escanyada de por.

Tots quatre són al bell mig d'una de les moltes illes interiors de les quals han anat entrant i sortint. Ho han de reconèixer: s'han perdut. No han aconseguit trobar el nínxol dels besavis de la Gisela. Hi ha tantes illes i tants departaments que s'han fet un bon embolic. El Jordi diu, de cop:

—Ei! Heu vist quina hora és?

Tots, instintivament, alcen la mà per mirar l'hora. Falten cinc minuts per les dues del migdia.

—I si tanquen a les dues? —clava la Gisela.

—Correm!

—Cap a on?

La Núria, excursionista de tota la vida, alça el cap i mira la posició del sol en el cel. Assenyala:

—Cap allà.

Corren com si els empaités un estol de cadàvers. Travessen els amples passadissos sense trobar ningú. Tot és ben desert, ja. Els darrers metres els fan amb el cor a la boca. No volen ni imaginar-se la possibilitat de quedar-se tancats.

Però el sentit de l'orientació de la Núria és bo i fan

cap a l'entrada principal. Rere la segona porta, que és la primera venint del recinte, hi ha el vigilant fent-la petar amb un home que té tot l'aspecte de ser un jardiner. L'Oriol s'ha avançat als seus companys i, esbufegant, pregunta:

—A quina hora tanquen?

—A les sis de la tarda.

—Ah! Uf! —Es tomba i crida—: Tranquils, tios. Fins a les sis tenim temps!

El guarda i el jardiner els veuen venir amb una rialla burleta.

—Que us empaitava algú?

—És que ens pensàvem que ja tancaven.

—Doncs allà hi ha un rètol ben gran que indica l'horary —i assenyala l'entrada. Mentre, la Gisela se li ha apropiat amb el títol del nínxol a la mà:

—Em pot indicar on dimoni queda, això? Perquè aquest cementiri és com un laberint! Recoi, que complicat!

El jardiner s'acomiada, i el vigilant acompanya la noia fins a un plànol que hi ha penjat a la paret, just al costat de la porta de les oficines.

—He, he! La primera vegada sempre passa el mateix. Tothom es perd! I és perquè no mireu el plànol. Per què us penseu que hi és? He, he... Mira, ara sou aquí i aquest número és... —Hi posa un dit al damunt—. Just aquí. Heu de seguir el passadís central fins arribar a la placeta. Trenqueu a la dreta i passareu a una illa. Allà el trobareu.

—Gràcies. Anem, gent?

—Ja heu vist els panteons? —pregunta el vigilant en el mateix to burleta que fa creure a la Núria que es fot d'ells.

—No —responen tots gairebé alhora.

—Doncs us perdeu el millor. Allà hi ha tot el grup d'escultures. És prou important... N'hi ha de Clarà, de Llimona...

—On és? —El Jordi ha anat cap al plànol i el mira amb atenció.

—Aquí, al fons de tot. Heu de passar per aquí... Seguiu... —amb el dit va assenyalant el trajecte—, i ja hi sereu. Val la pena, de debò.

—Què, som-hi? Jo ho vull veure! —proposa, ben engrescat, el Jordi.

—Em sembla que jo us esperaré aquí —diu la Núria.

—Apa, no siguis burra! —fa la Gisela.

—És que estic incòmoda! —protesta l'altra—. No suportu els cementiris. Em fan por!

—No pateixis, Nurieta, nosaltres et protegirem —riu l'Oriol.

I el vigilant, que sent que li pesen els anys per tot arreu, els segueix amb la mirada fins que els perd de vista. Ai, joventut, joventut! Quin tresor, ser jove! Després, a poc a poc, va cap a l'oficina. Mentre el jovent fa un tomb pels panteons, ell farà un mos, perquè ja és hora de dinar, sí senyor!

* * *

El Miquel s'assegura bé que totes les finestres estan ben tancades. Després comprova l'aixeta del gas i la de l'aigua. La seva germana el deixa fer sense dir res. El seu silenci és tan evident, però, que el xicot se n'adona i es mig disculpa:

—Perdona, és casa teva, ja ho sé, però...

—Ja et faràs a la idea. On dius que és, aquest restaurant on em vols portar?

—M'agradaria fer una paella al Botafumeiro. Et fa el pes?

—Ui, sí! Però em pensava que dinariem aquí, *a casa* —ha recalcat el mot però el Miquel no ho ha pescat—. Fins i tot ja he comprat.

—Poc que val la pena que et busquis feina. Després et quedarien els plats bruts per rentar. Res, dona, anem al restaurant i que ens serveixin. Tens les claus? Vigila de no oblidar-les, eh? Aquí no hi ha eixida, ni cap finestra per on entrar!

La Joa es fica la mà a la butxaca dels texans i li ensenya un clauer amb un parell de claus que hi ballen.

—En faré una còpia per a tu —diu—. Això et farà estar més tranquil?